

Linnamäki.

Pääkartta. Samalla lehtijakokartta I-X. 1/1000. 10 m:n ruudut, pe-
suunta N-S/
ruslinja = linja d. Paalut 2d ja 4d jätetty maastoon ja ympäröity kolmel-
la kivellä. Deklinatiota ei ole otettu huomioon. Kompassi = Suunto m/32.
Ruudutusvirhe max. 5sm/10 m, ^{Uusi nauha/} Punnitusnauhan virhe plus 2% m:ltä. Kiinto-
piste = 0,70, keskimmäisen kärjäkiven pintaan hakatun H:n S-puoleinen
pystyviiva. 19/VI vesi = 12;05. Kaivausapulaiset: punnitus c. Piirako Erno
mittaus: Pekka Kinnari ja Kauko Alpiranta.

10 m:n ruudukon punnitusluvut§

1b = 349	1c = 243	1dd = 165	1e = 218	2b = 178	2c = 128	2d = 117
2e = 115	2f = 223	3a = 202	3b = 152	3c = 128	3d = 123	3e = 105
3f = 113	4a = 270	4b = 141	4c = 111	4d = 97	4e = 88	4f = 173
5b = 304	5c = 128	5d = 116	5e = 159	6c = 298	6d = 267.	

Etuväruistuksen jätteinä (?) voi pitää roskilla täytettyä kuoppariviä
loivalla W-rinteellä aivan pellon laidassa juuri mäen kapeimmalla kohdalla,
missä maa jonkinverran viettää S siihen, missä terassit alkavat (kartalla
kohta a). Olisi siis kysymys suurten kivien jättämisestä kuopista.

Terassit. S-puolella nousevat molemmat O kohti, alempi enemmän, ylem-
pi loppuen jyrkästi c-linjalle. Melkein samalla kohdalla nousee alempi te-
rassi jyrkentämättömälle luonnonrinteelle vallinaukon kohdalla. Alempi te-
rassi alkaa uudelleen f-linjalta. N-puolella yksi ainoa, alkaa c-linjalta.
viettää sekään länteen päin. Vain soraa, ei tiiliä. Kun ylempi S-terassi ja
N-terassi ovat niin tarkoin C-linjasta riippuvaisia, voi niitä ehkä sittenkin
pitää jotenkin linnan sotilaallisista laitteista riippuvaisina, koska mm.
porttivarustus on N-S-suuntainen. Lienee kysymys sattumasta. Ylempi S-terassi
on kummiinkin epäilemättä samanaikainen N-terassin kanssa, alempi S-terassi
ja tiiliterassi myöhäisempiä lisiä. Pitäisin mahdollisena, että Kinttulan
isäntä on muovailnut mäkeä kansanjuhlia varten. Toisaalta on aina muistettava,
että luonnonmuodostama rantavalli on samalla alempana terassina. Koska te-
rassit katkeavat niin jyrkästi eivätkä ulotu johdonmukaisesti joka puolelle,
pitäisin niitä etupäässä ihmiskäden työnä t. ainakin parantelemina.

Rannat on merkitty vain suunnilleen, koska niiden tarkka piirtäminen ei
vähäisen ajan takia ollut mahdollista.

Itse linnamäen laella suoritettavat koekaivaukset osoittautuivat tulokset-
tomiksi. Pari tiiltä havaitsin pikkukivien joukossa, mutta ne ~~on~~ ^{on} ilmeisesti
sinne myöhemmin kuljetettu.

*Puhunkylän ont. asemapaattikkö Heikki? Duncker on itse kaivannut
Linnamäellä sitä kuoppaa.*

Verte!

Linnamäki.

Tiilipaikka. Luultu kellariksi, jossa Linnamäen aarteen piti olla piilossa. Dunckerit avanneet syvän kuopan, josta tiilet ja savi heitety tiilien päälle siten sotkien oikeata kerrosjärjestystä. Paitsi tiiliä löysivät Dunckerit kuulemma myöskin lasia, tummanvärisiä palasia. Tein profiilin kuopan länsilaitaa pitkin pohjoiseen ja itälaitaa pitkin etelään päin. Länsiprofiilin S-päässä oli tiiliä neljässä kerroksessa, yleensä O-W-suunnassa lappeellaan. Pian tiilikerros oheneenkaksinkertaiseksi, sitten yksinkertaiseksi, harvenee n. puolivälissä N-puolelle heitettyä vallia. Tällöin häviää myöskin niiden alta hiili- ja ruskea maakerros, joka yleensä erottaa tiilet puhtaasta savesta n. tuuman t. 5 sm:n paksuisena. Jo kuusien S-reunalla loppuvat tiilet täysin, siitä kulkee tiilialuetta kiertävän kivilatomuksen reuna.

O-puolen profiilin N-päässä osa tiilistä pystyssä t. vinossa (Puiden juuret), osa edelleen lappeellaan n. O-W-suuntaan. Tässä päässä 5 kerrosta, S:mpänä mäntyjen kohdalla 3 kerrosta & päällä tiilimurskaa, sitten kivilatomuksen ulkopuolelle vinosti alas viettävässä osassa päällä tiilimurskaa, alla useimmiten vielä 2 kerrosta. N. m:n verran suuresta männyistä S ulottuu 1 tiilikerros saveen muita syvemmälle. Sen jälkeen vain vähän murskaa ja yksityisiä tiiliä terassin taitteeseen asti.

Tiiliaalueen reunan merkitsevät kivet on osaksi viety pois. Alueen koko, 7m X 20 m, on kuitenkin määrättävissä. Kivien sisäpuolelta, profiileista O löytyi 2-3 tiilikerrosta aina selvään O-reunaan asti, johon myöskin itse terassi selvästi taitteella päättyy.

Koko tiilijuttu on mysterio. Ei murausta lainkaan, tiilillä täytetty ja tasotettu terassia. Ei ainoatakaan ehjää tiiltä. Mittoja: 6,9 x 11,3 x X(pituus); 7,6 x 11,6 x X(pituus). Lisäksi ei järjestys ole suinkaan selvä: tiilet on pakattu saveen päälle siten, että ne parhaiten sopivat toisiinsa: pystyyn ja lappeelleen. Latomus on ajalta, jolloin tiiliä oli runsaasti käytettävissä. On edelleenkin epävarmaa, onko tällä mitään tekemistä linnan sotilaallisen luonteen kanssa. Kokkoa on kansanjuhilla poltettu ihan likellä, äärimmäisellä SO:oon pistävällä hietaniemellä ja näillä seuduilla on myöskin ammuttu pienellä tykillä järvelle. Vrt. muuten yleistä selostusta.

Punnituslukuja: (F= 0,70). W-prof.: nelinkertainen tiilikerros: ^{ala} ~~7,15~~ -osa 7, 48. yksinkertainen: alaosa 7,33. O-prof.: viisinkertainen, yläosa 7, 15, 1 tiilikerros muita syvemmällä: alosa 7,88, yläosa 7, 59, 1/2-välissä tämän ja viisinkertaisen välissä: alaosa 7, 74, yläosa 7,34. Ollut joka tapauksessa veden yläpuolella viik. ajalla: lasku 1826 n. 1 1/2 m ja aikaisemminkin 1600-luvulla laskettu, käräjäöity, kai siis n. 2 1/2 m.

3

Linnamäki.

Kaikkiin osakarttoihin. X = kivilatomusta t. -riuttaa". Sininen X = liikuteltua idem. Sininen pilkutettu raja = kivenotossa hävitetty t. tilap. vyörymistä. Siniset kivet = käsitykseni mukaan liikkuneet. Muurin kohdalla ohlut terassi merkitty kuten jyrkänne (kartat III, IV, VI j.n.e.). Missä kivissä porausjälkiä, siellä sinisellä viivoitettu, : jos oletan kiven pysyneen silti paikallaan, merkitsen ääriiviivan mustalla. Missä alasyöryneessä vallissa on joku selvä rivi pohjakiviä, josta muurin paksuus käy ilmi, olen sen merkinnyt. Muuten valli niin hävinnyt ja hävitetty, että voin merkitä vain sisimmäisen kivi-reunan. Pääasiallisin muinaisjäännöksen hävittäminen lienee tapahtunut 1800-luvun puolivälissä, jolloin Kinttulan kartanon nykyisen päärakennuksen kivijalka tehtiin Linnamäen kivistä, samoin useiden kartanon torppien. Lisäksi on pitkin pellon jyrkännettä kartanoon johtava tie - siis jälkeen vuoden 1826 - samoilla kivillä pohjustettu. Sittemmin on kansanjuhlien aikana kiviä vieritelty hovin vuoksi rinteitä alas.

Mittakaava 1/100, kiintopiste punnituksessa = yleiskartan, 0,70. Virheet kuten pääkartassa. Punnituslautaa on käytetty koordinaattina, mutta sen virhe lienee tasoittunut kohtisuoraa suuntaa arvioitaessa. Tarkastettaessa - mitattaessa toisia viidenmetrin ruudun sivuja pitkin - todettiin suuremmissa kivissä toisinaan 5-10 sm:n siirtyminen, s.o. n. 1 mm:n virhe kartalla.

Osakartta I: Vallin kohdalla ollut terassi näkyy vielä melko selvään. Mitään varmaa aukkoa t. sellaisen paikkaa ei ole havaittavissa, koska löivalta W-rinteeltä on viety niin paljon kiviä pois. Neljä kiveä 2b 2m N linjan kohdalla, keskellä sisäänkäytävää myöhäistä, = (X). Epävarman kiven 2b 2m W x 2m S kohdalta SO-suuntaan aina kartan II ensimmäiseen aukkoon ikäänkuin latomusta.

Osakartta II: Kehävalli/
SW-suuntainen kivi-rivi ilmeisesti alkuperäinen. Ensimmäinen aukko - sen itäpuolella - tilapäisyys. Olen merkinnyt valliin sinne tännr suuremmat kivet, jotka vaikuttivat liikuttelemattomilta. lc:stä ulottuu 1/2 lc - ld :hen latomus, joka suuresti muistuttaa vallin ulkoreunalatomusta. Olen kuitenkin merkinnyt sen sinisellä, koska vallista tulisi tässä omituisen leveä - vrt. esim. karttaan III! -, jos latomus olisi alkuperäinen. Nelikulmainen latomus pikkukivistä, joka ulkonee vallista sisäänpäin, on epäilemättä alkuperäinen.

Porttivarustus: Varustuksen itäisin ulkonema, ryhmä suuria kiviä vastaapäätä neliskulmaista latomusta on alkuperäinen, koska mm. N-päässä on samantapaisesta jälkiä ja koko porttijärjestelmä on muutenkin symmetrinen. Yhtä kiveä on porattu in situ. Kohdalla, missä siirrytään kartalle V, on reuna peittyneet niin pikkupoikien keskustasta esiinmyllertämiin kiviin, ettei reu-

nasta saa selvää.

Käräjäkivet ovat epäilemättä kohdallaan.

Valokuvattu: Sisäänkäytävä lännestä (kartan I alueelta) ja nelikulmainen latomus koillisesta käsin n. käräjäkivien kohdalta.

Osakartta III. Kivi 2d 4,5 m O x 4,5 m N voi olla yksi käräjäkivistä.

Kehävalli: Aukko karttojen II-III välillä syntynyt osaksi kaisiten, että on haluttu saada pääsytie laelle vallin läpi. Valli on melko tasa leveä, kuvastanee melko tarkalleen alkuperäisen vallin pohjakerrosta. Kaksi selvintä kivistä merkittyä. Idässä alkaa suuri aukko. Rinne on täällä loivin, yhtä loiva kuin W-reunalla, joten kiviä on ollut helpointa vedättä täältä pois. Terassi näkyy sekä aukossa II-III että suuressa aukossa varsin selvästi vallin paikalla.

Osakartta IV: Tässä on ennen ollut portti. Aina paalun 3a kohdalle ulottuu pikkukiviä, arvatenkin jätteitä pohjoisesta kehävallin puolikkasta. Kun eteläisen vallinpuoliskon jälki, terassi ulottuu selvänä samoille seuduille, on portti voinut olla suunnilleen tässä ja aueita joko W t. S. Jälkimmäistä mahdollisuutta tukee kivien runsaus linjan 3a - 4a W-puolella verrattuna niiden melkein täydelliseen puuttumiseen S-puolisen terassin kohdalla, mutta tämä voi olla satunnaisuus. On huomattava pikkukivien esiintyminen näin laajalla alueella. Kun valli alkaa yleensä juuri terassin taitekohdasta t. n. m:n verran laen puolelta, on pikkukivien leviäminen näin laajalle alalle selitettävä mielestäni repimisestä johtuneeksi. Koska "oikean" vallin pohjan rajoja oli mahdoton saada selville, en yrittänytään merkitä sitä kartalle.

Osakartta V: Porttivarustus: siinä voi erottaa kaksi osaa: Suurten kivien ympäröimän kaikkia muita linnan varustuksia korkeammalla olevan osan, jota sisäpuolella ympäröi pikkukivilatomus. Tämä latomus saattaa olla N-päässä isompien kivien pohjustusta. Pikkukivilatomuksen N-osa oli etupäässä yksinkertainen, S-osa n. linjasta 3 lähtien moninkertainen maaston kaltevuuden takia. Korkeampi osa oli pakattu ihan täyteen suurilla ja pikkukiviä, joten en jaksanut piirtää sitä kokonaisuudessaan. Tästä osasta ulkonee symmetrisesti kaksi "sarvea" SW:een ja NW:een, kuten kohti nelikulmaisia latomuksiakin. Paalusta 4b itään olevat pikkukivet merkitsevät luoteisen sisäänkäytävän sulkeneen nelikulmaisen kivilatomuksen S-reunan. Kosk'ei tiedetä kehävallin todellista alkuperäistä korkeutta, ei voi sanoa, onko porttivarustus tehty tahallaan muita korkeammaksi, jotta portin tehokas puolustaminen kahdessa kerroksessa taistelemalla olisi käynyt mahdolliseksi.

Jälkeenpäin on tehty kivikasa 4c 2-4 m S, kivistä kiviä maelta haettaessa. Samoin lienevät paalun 3c kohdalla olevat suuret kivet varustuksen korkeammasta osasta vieritettyjä. Porttivarustuksen matalampi osa voisi tietysti

kokonaisuudessaan olla suurempien kivien perustusta.

Kuoppa ~~3c25m0-x34m4S~~ on tiettävästi erään poisviedyn kärkekiven jäljiltä. Kohdalla (y) on samoin erään osittain täytetyn kuopan jälki, mutta siinä tuskin lienee kysymys kärkekivestä, kun ottaa huomioon kuopan paikan.

Valokuvattu nelikulmainen kivilatomus SSO:sta käsin porttivarustuksen päältä.

Osakartta VI: Kärkekivet: Keskuskivi on väännetty ja tuettu nyk. paikalleen, Jaakko Bränny on lyönyt siihen kirjaimet OWH t. HMO. Kivi 4d 2m 0 x 4m S on maakivi, ehkä kärkekivi.

Kivet paalun 4f kohdalla merkitsevät vallin sisäreunan, Nejuoliskon alkupään.

Valokuvattu: Kärkekivet n. paalun 4e seutuvilta, kuopan kohdalla (kartta V) seisoo Kauko Alpiranta merkinä.

Osakartta VII: ei mitään uutta.

Osakartta VIII: Kehävalli: vasta nyt voidaan taas varmuudella seurata vallin kulkua. Nelikulmainen kivilatomus, kuten SW-sisäänkäytävässäkin. Vain joku varma kivistä. Aukko 5c:n kohdalle on raivattu nimenomaan sisäänkäyntiä varten N:sta. Aukosta O jatkuva osa suojaa melkein yhtä loivaa rimettä, kuin suuren aukon kohdalla O:ssä, mutta on silti kaikkein runsaskivisin osa koko kehävallia.

Osakartta IX: Kehävalli: ei selviä kivistä. Valtava lohkaru 5d 5m 0 x 2m N lienee kuitenkin ollut vallin ulkoreunassa. Tällöin jäisi vallikuitenkkin oudon ohueksi, varsinkin, jos sitä vertaa

Osakarttaan X: ja poluksi raivatun kohdan molemmin puolin oleviin kivistä, jotka näyttävät kovin varmoilta.

Laajempiin tutkimuksiin Linnamäellä ei ollut aikaa.

W:10
11272:1
N:o 1. Komea kourutaltilta aunukselaisesta vihreäliuskeesta. Ratulan kylä, Toivolan talo. Löytynyt viime talvena pellolle ajetusta suoturpeesta. Turve oli kotoisin Meiserin talosta (Autokorjaamo) SO suoniittysaran alapäästä, talosta etelään laskien toiselta tai kolmannelta saralta ihan suuren viemärin likeltä. Paikalla oli turpeen alla puhdas savi. Mitään palomaakerroksia eimäkynyt eikä myöskään esineen ympäristössä oltu huomattu mitään rikoista. Lienee kysymys puhtaasta irtolöydöstä. Näytti ja pellolta löysi Sulo Aulinen.

Kiviröykkiö on tuhottu aivan August Mäkelän torpan pihan reunassa. Kiviä väännetty päältä, kunnes tuli luita ja hiiliä näkyviin. Kivet olivat palaneet hauraiksi. Mitään esineitä ei satuttu löytämään. Paikka on nyt peitetty kivillä ja maalla ja lattea kivi nostettu pystyyn sen paikalle.

(Kivikauden keramiikkaa väitti August Mäkelä löytäneensä ihan nyk. pihamaaltaan, joka nyt oli peltona (kauraa).) Tiilenpalasia.

W:12
11272:2
7
Syvältä savesta löytyi Toivolan talon maalta vanhaa "viepää" oikaistaessa lyhyt pätkä "Hamppuköyttä". Löytöpaikka on n. 20 m pituisessa suorassa viemärinpätkässä Lahjalan torpan kohdalla olevasta sillasta N. Köysi oli ollut melko hyvin säilynyt, läpimitaltaan ainakin tuuman jakierrettyä. Kun eikaisutyö oli tehty jo kymmenkunta vuotta sitten, olivat viemärin seinät jo nurmettuneet. Köyden lisäksi ei paikalta ollut löytynyt mitään muuta: puuta, tuohta t.m.s. Ei myöskään viepää perattaessa oltu pohjalta löydetty mitään muuta. Suurin piirtein samalta paikalta ~~syvästä~~/savesta, mutta kuitenkin pinnemmalta kuin nuora ja siitä jonkin matkan päässä oli löytynyt valkealasinainen "Limonaadipullo".

11272:2
7
N:o 2. Rikkinäinen kourutaltilta. Löytynyt 1899 Perttolan talon lähellä sijaitsevilta pelloilta. J. Lakkila lahjoittanut Suurkylän koululle.

Kansat. os.
2
N:o 3. Verkonkives? savesta. Ei mitään lähempiä löytötietoja.

Pekon talosta W sijaitsevalla Riihimäellä on "pakanuuden aikuinen hautauspaikka". Toisten tietojen mukaan olisi sinne haudattu ryssiä. Kivisessä mäenrinteessä ei voinut havaita mitään röykkiöitä, mutta sensijaan kylläkin eräitä matalia, n. 2 m:n pituisia, kahdeksalla reunakivellä ja usein vähän suuremmalla keskuskivellä merkittyjä kumpuja. Näitä kerrotaan olleen ennen oikein selvästi rivissä, nyt ovat kivet osaksi maatuneet näkymättömiin. "Hautojen" pituussuunta oli sekä O-W että N-S. Yksi tällainen kumpu avattiin heti nyk. perunakellarin takana, mutta siitä ei löytynyt mitään. Ensi kesänä suoritetaan nykyisen riihen katoksen alla leikkaus paikalla, jossa näitä matalia kumpuja

aikaisemmin oli.

4 Pekon talosta, pellosta Riihimäestä pohjoiseen oli löytynyt lattea kivi, jolla oli kuin höylän terä ja kantaan kapeneva muoto. Piirroksen nojalla lienee kysymyksessä n. 20 sm pitkä pohjalaistyyppinen poikkikirves. Esine oli viskattu pois.

Johan Riihimäki oli löytänyt pelloilta useitakin molemmista päistä teräviä tai latteita kiviä, mutta ne oli kaikki hukattu.

14 Köylinperän pellosta (Villikkalan Kyöstilän maita) oli kev. 1939 Onni Majala löytänyt savimaasta hyvin ruostuneen puukonterän, jota ei talletettu. Kysymyksessä lienee tilapaäislöytö.

2 V. 1937 t. 1938 toi Alvar Malmiharju K.M:oon Haukkalasta Holisevan torpan seutuvilta nurmelta löytyneen kivikirveen. Paikka on nyt s:ään antavaa rinnettä, Riihimäen laidunmaata. Ei ollut vielä K.M:n luette-loissa. Kartalla n:o 2.

Kalliolan talon uutta rakennusta perustettaessa löytyi hietaharjun etelärinteeseen leikkausta tehtäessä suunnilleen rakennuksen nykyisten keittiönportaiden seutuvilta n. 1 1/2 m:n syvyydeltä hiiliä, hauraiksi palaneita kiviä sekä n. lampaan ja lehmän väliltä olevan eläimen luita. Ympärillä oli maa ruosteista ja nokista laajemmaltikin.

Lakkilassa säilytetään hopeaista, n. 4 sm:n läpimittaista miehen (?) paidansolkea, jonka neula on kiinnitetty kehään puhkaistuun reikään. Löytöpaikasta ei ole mitään tietoa. Maalöytö. Piirretty.

4 Kinttulan kartanon metsässä on kahdessa paikassa kasattu kalliolle kiviä haudantapaiseksi. Etsittäessä löytyi vain toinen, veden huuhtomista ja pyöristämistä kivistä kasattu pitkäkökö röykkiö. Mitat 1/2 m, 3 m, 3m. Röykkiötä avattaessa tuli näkyviin vain hiiliä ja toisessa paikassa mäekkaa. Varsinkin alemmat kivet olivat hyvin rapautuneita. Röykkiön NO-päässä kasvaa mänty. Toista, kalliosta lohjenneista särkikäistä kivistä rakennettua nelikulmaista röykkiötä ei löytynyt. Molemmat on merkitty tilan karttaan.

Kinttulan kartanon pellosta löytynyt keihäänkärki, Artj. M. 614, "teelmä" on latteaa, tylsäksi taottu tekele, jonka ruodissa näkyy vielä pihtien jälkiä. Muoto soikea, ei harjaa. Ei enää.

13 Hietalan mäen rinteestä, kourutälän, kartalla n:o 13, löytöpaikan likeltä, Heikkilästä mäelle NNW vievän tien W-puoliseältä katajia kasvavalta nurmelta löysi Toivo Oksanen kuparisen (t. "pronssisen") vanteenpalan erään rakennuksen pohjan luota. Vanteen reunassa oli löymällä tehtyä koristusta, vanne oli n. 1 1/2 sm leveä, ikäänkuin jostain astiasta, ämpärin sankaa ohkaisempi. Vanteen päästä oli lohkaistu

palanen ja se (vanne) oli heitetty jonkun läheisen katajan juurelle.

Kinttulan ^{kartanon/} puutarhassa on ilmeisesti hävitetty kivikautinen asuinpaikka. Hienoa hietaa nykyisten taimilavojen kohdalta pois ajettaessa löytyimästä kiviä ladottuna ikäänkuin tulisijojen pohjiksi. Ainoastaan eräs omituisesti hangattu kivi korjattiin talteen. Kiertäen hangattu hioinkivi. Paikalta kuorittiin maa yli 1/2 m:n syvyydeltä pois ja uutta tuotiin sijaan. Kaikkialla, missä oli vielä koskematon hietä rinnettä puutarhamullan y.m. kerrostumien alla tavattavissa, siellä tuli vastaan vain kirkas hietä t. savi. Kartanon kanalassa suoritettiin koekaivaus, kun sieltä löytyi hiiliä 80 sm:n syvyydestä nyk. maanpinnasta. Sittemmin selvisi, että olikin kysymys syvälle upotetuista taimilavojen multahirsistä. Asuinpaikasta ei siis voitu pelastaa enää mitään.

Suurkylässä, vilkkilän talossa (Ylöstalo) oli maasta löytynyt kannus, josta ulkoni piikkejä. Kysymys samanlaisesta, kuin Kotiseutumuseossa?. Löytyi maata pois ajettaessa ja heitettiin syrjään.

8 Yksipuinen ruuhi, Artj. M. 305, on löytynyt Lammilta, Perttolan suopalstalta, kartalla vinoneliö I,2, suoturvetta nostettaessa papilan l. W:n puoleisesta ladosta vielä länteen, n. m:n syvältä, Lammin pohjoisreunalta. Välittömästi löytöpaikan pohjoispuolella kohoaa jyrkkä metsäinen rinne. Itse kuoppaa, josta ruuhi on löytynyt - turvekuoppia on useampia - ei enää muisteta. Valokuvattu. Huom.:! Pituus n. 4,20, keulassa näkyvä, että koverrus on tapahtunut pieniä lastuja nyrhimällä, keulaulkoneman juuri syvennetty köyttä (?) varten. Kartalla n:o 8.

7 N.s. Lusinmäen juurella on Loviisan tien varrella heti Eerolaan menevän tienhaaran kohdalla, tien vasemmalla puolen suuri kiviröykkiö. Valokuva ja kartta. Kivet ovat kovin suuria, sammaloituneet ja osaksi alasvierineet. Tien ja röykkiön välissä on suuri pyöreä kuoppa. Kivien suuruuden takia ei minkäänlainen tarkastus ollut mahdollinen. Korkeimmalla kohdalla näyttää kuitenkin olevan pystyssä kaksi latteahkoa kiiveä.

Taloksettuun kunnalle ja kirkonkylän kunnalle. Eittään epämääräinen =>
annettu lupa mukana oikaisuun 10.5.1975 J.P.T.

7 Artjärven Kotiseutumuseo n:o 296. Pohjalainen poikkikirves. Lahj. Jalmari Lakkila. Lappeilla tikkauksen jälkiä. Piirretty.

7 Artjärven Kotiseutumuseo n:o 297. Kaksoistaltilta, toinen terä kouru, toinen suora. Samalle lappeelle laskeutuvat terät - sivukuva rombimainen - vähän lohjenneet. Jalmari Lakkila lahjoittanut. Piirretty. Aunukselaista viheriäliusketta.

13 Artjärven Kotiseutumuseo n:o 201. Pieni kourutaltilta, terä uudelleen hiottu, särkynyt. Kanta hiottu vinoksi, joten sivukuva rombimai-

4

nen. Toivo Oksanen löytänyt (vrt. lähemmin luettelo!). Piirretty. Aunukselaista viheriäliusketta.

3 Artjärven Kotiseutumuseo n:o 351. Kaksiteräinen kourutaltilta. Toi-
nen terä rikki, heikkoa työtä. Piirretty. Vrt. lähemmin luettelo! Vil-
le Saarela lahj. 1931.

1 Artjärven Kotiseutumuseo 527. Kouruteräinen kaitataltilta, terä rik-
ki, kanta vino, hiomaton. Riikki lahj. 1935, löytynyt Holisevasta mii-
lun pohjalta, mistä ennenkin on löytynyt kiviesineitä. Piirretty. Vrt.
luettelo!

7 Artjärven Kotiseutumuseo.77. Teelmä. Karkea iskentä, terää hiottu.
Jalmari Lakkila.

3 Valkianiemen röykkiö osoittautui myöhäiseksi. Nelikulmainen lato-
mus palaneista kivistä, hiiliä, pohjalla n. 30 sm:n syvällä tiiliä. Mi-
tat 2,20 x 3 m. Pituussuunta SO-NW. Hietarinteellä. SO-nurkasta löytyi
i pari lehmän (?) alaraajojen luita heti päällimmäisten kivien alta.
Muut Brännyn tiedot pitävät kyllä paikkansa.

11242: 3, 166 Esine n:o 4. Soikea nuijakivi (?). Löytynyt Vubrenmäeltä, Mannisen
maalta, heti Niemelän talon ladon takaa, jonkun metrin maantiestä itään.
Paikalla ei havaittu mitään muuta. Kartalla n:o 16.

17 N:o 5. Sormus, jossa latteä kanta, kolmioleimakoristelua. Löyty-
nyt Villikkalajärven rannalta, Salmelan kylän Tupaselan maalta, ranta-
hietikolta, n. 5-7 sm syvältä ohuen hietakerroksen ja saven rajamailta.
Löytäjä, koulul. Kauko Alpiranta mainitsi löytäneensä läheltä ainakin
3 hampaannäköistä luupalaa (piirros). Sormus oli jo löydettyäessä ollut
nelikulmaiseksi litistetty, joskin sitä oli myöskin jälkeinpäin taivu-
teltu. Järven vesijon laskettu 1826. löytö tehty tällöin paljastuneelta
rantatörmän juurelta. Kartalla n:o 17.

Kivikauden löydöt Artjärveltä.

1. Kivikirves K.M. 9982:1, Eerolan talon maalta, talosta 300 m N ja 500m S Pyhäjärvestä, Heinsuonahon pellosta savimaasta likeltä metsän reunaan, joltakin lyhyeltä NW-suuntaiselta saralta, luultavasti ojankaivuussa (2 m syvältä).
2. Kivikirves, pellosta Riihimäen pohjoisrinteellä. Esine oli viskattu pois.
3. Kivikirves Haukkalasta, Holisevan torpan sijoilta laidunnurmelta. Lähetetty K.M:oon, jossa sen kohtalo epävarma.
4. Artjärven Kotiseutumuseo 527. Kourutaltoa Holisevasta miilun pohjalta, mistä ennenkin oli löytynyt kiviesineitä, Riihimäestä pohjoiseen. Samalta paikalta oli kotiseutumuseoon jätetty aikaisemminkin kaksistaltta, jotka ovat joutuneet hukkaan.
5. Tasataltoa 6260:1. Kalliolan talon mailta, tien varrelta Lamminahon laidasta, Lammista n. 800 m S.
6. Kourutaltoa K.M. 6260:2. Tombackan Talon-Haalin pellosta, Lammin rannasta 200 m S, lyhyiltä poikkisarjoilta, joille johtaa torpan kohdalta pitkä sarka.
7. Artjärven Kotiseutumuseo 305. Yksipuinen ruuhi, jonka ikä on epävarma. Perttolan suopalstalta, olännpuoleisesta ladosta vielä länteen olevasta mutakuopasta n. m:n syvältä.
8. Kourutaltoa K.M. 4565. Tapaselan torpasta n. 30 sylvä etelään, "saviahosta" pellosta.
9. Tasataltoa K.M. 4192:2. Mäkelän torpan mailta, luultavasti ihan pihatanhuvilta.
10. Komea kourutaltoa. Toivolan talon suopalstalta, autokorjaamosta SO, talosta etelään laskien toiselta tai kolmannelta saralta ihan suuren ojan likeltä.
11. Mahd. kivikautinen reikäkivi. Niemelän talon ladon takaa aivan maan tien vierestä.
12. Mahd. kivikautinen asuinpaikka. Hienohietaiset niittysarat Perttolan suuresta riihestä kaakkoon. Paikalta on löytynyt ainakin 5 esinettä: kaksistaltta Artj. mus. 297, tasataltoa Artj. Mus. 296, kirves 2218:14, kourutaltoa, mahd. myös kourutaltoa 1226:2.
13. Kinttulan puutarhassa hävitetty asuinpaikka hienohietaisella rinteellä. Vain yksi hioinkivi säilynyt.
14. Kourutaltoa Artjärven Kotiseutumuseo 201. Kinttulan maalta, tuvan perustus Hietalan mäelle johtavan metsätien länsipuolella.

15. Mahd. kiviikautinen kovasin K.M. 6260:4, Köylinperän pellosto 75
m Haltiajoesta länteen savimaasta

16. Kaksi kivitalttaa Artj. Mus. (varastettu). Kaskimaata kynnettäes-
sä Mäkelän maalta Haltiajoen eteläpuolelta n. 2-3 km talosta.

Artjärven Kotiseutumuseo 351, kaksoiskourutaltoa, on peräisin Tikka-
lan mailta.

Sitäpaitsi on paikkakunnalta löytynyt vielä kolme kiviesinettä, jois-
ta kaksi Ratulan kartanon mailta (K.M. 147 ja 3365:1). Kolmannen (Artj.
Mus 77) löytöpaikasta ei ole tietoa.

Suullisten tietojen nojalla on Kalliolan perustuksia kaivettaessa
tehty kiviikautiseen asuinpaikkaan viittaavia havaintoja.

Kuskin kuoppa 1939.

Paikka oli säilynyt yli talven hyvin. Vain vähän oli juuri ulospistävintä osaa, mm. osa hiilipesää oli pudonnut alas. Avasin päältä n. 1 1/2 m syvän ja 1,7 m leveän alan koekaivaukseksi. Paloturvetta oli kaikkialla. Ensimmäisessä leikkauksessa tuli pääkuopan profiilin lisäksi kaivausalueen kummastakin peränurkasta (O ja N) esiin noki- ja palomaaläiskä, joka syvemmälle tultaessa kumminkin hävisi, oli siis hiiltynyttä juurta. Pääkuopan profiili erottui varsin selvästi ympäröivästä hienosta hiedasta, sillä pitkin reunaa kiersi nokimaavyöhyke, jota vaalea t. punertava palomaa reunusti. Ruskean kulttuurimaan raja oli NW-suuntaan epäselvä siinä, missä sora alkoi. Profiilissa näkyvä pieni kuopanalku vielä pääkuopasta NW oli tuhoutunut kokonaan, kun n. b:n kohdalla kasvanut koivu oli kaatunut kuoppaan ja nostanut maata juurillaan. b = pääkuopan profiilin pohjan NW-pään kohta suunnilleen. a = hiilipesän SO-pää; leikkauksen taso on n. 20 sm hiilipesän tämän pään alareunasta. Koskei profiili ollut pysynyt aivan entisellään ja kosken voinut jättää maastoon mitään varmaa kiintopistettä, ei profiilin ja leikkauksien kytkeminen toisiinsa ole aivan varma. c = kaivausalueen raja.

Leikkauksessa II saattoi selvästi havaita, että kuoppamuoto alkaa häipyä. Sora ympäröi palomaakerroksettyä tiukemmin. Punainen palomaa oli erikoisen selvä. Tämän jälkeen, leikkusta syvennettäessä, sortui kuopan reuna, mm selvin hiilipesä kokonaan ja sen alla ollut vahva palomaakerros. Alassortuneesta maasta ei kuitenkaan löytynyt mitään. Leikkauksessa III näytti kulttuurimaa jo eroavan kuopan reunasta. Tällä asteella valokuvaus. 70 sm:n kohdalla tehty leikkaus pienensi yhä punaisen palomaan alaa (kartalla III alue I) ja pohjalla siirtyi tämä ihan kuopan reunaan (alue II), mutta vahveni samalla väriltään erittäin selväksi. On niinollen ilmeistä, että profiilissa kuvastui kuopan ulkoreuna. Mitään löytöjä en saanut. Luonnollista kvartssia oli melkolailta, muttei edes yhtä iskosta. Kauempana näkyi hietakuopan reunassa siellä täällä hienohietaisia profiileja, joissa oli palomaa t. hiiliä. Ne olivat kaikki kuitenkin niin matalia - kork. n. 30 sm -, että ne voi selittää ilman muuta palaneista puunjuurista johtuneiksi. Samaa selitystä ei nähdäkseni voida missään tapauksessa sovelluttaa itse pääkuoppaan. Pidän sitä todellisena muinaisjäätöksenä nähtyäni Helsingin pitäjän Kaarelan venekirveskulttuurin löytököyhät asuinpaikat. Muinaislöytöjä on Kuskin kuopasta edelleenkin odotettavissa.

Artjärvi

1.

13077

Artjärvi, Linnamäki.

2.

13078

Artjärvi, Linnamäki.

Osmo Krohn

1929.

Artjärvi.

3. Artjärvi. Linnamäki.

13079.

4.

Artjärvi. Linnamäki.

13080.

Arbjärvi.

5.

13076

Arbjärvi, Kinttula, Kioinkivi.

6.

Arbjärvi, Lusimäki.

Mäskanta, Arjenni, Kinnamäki, 1/100, 13-20/1939 Osmo J. Kivimäki

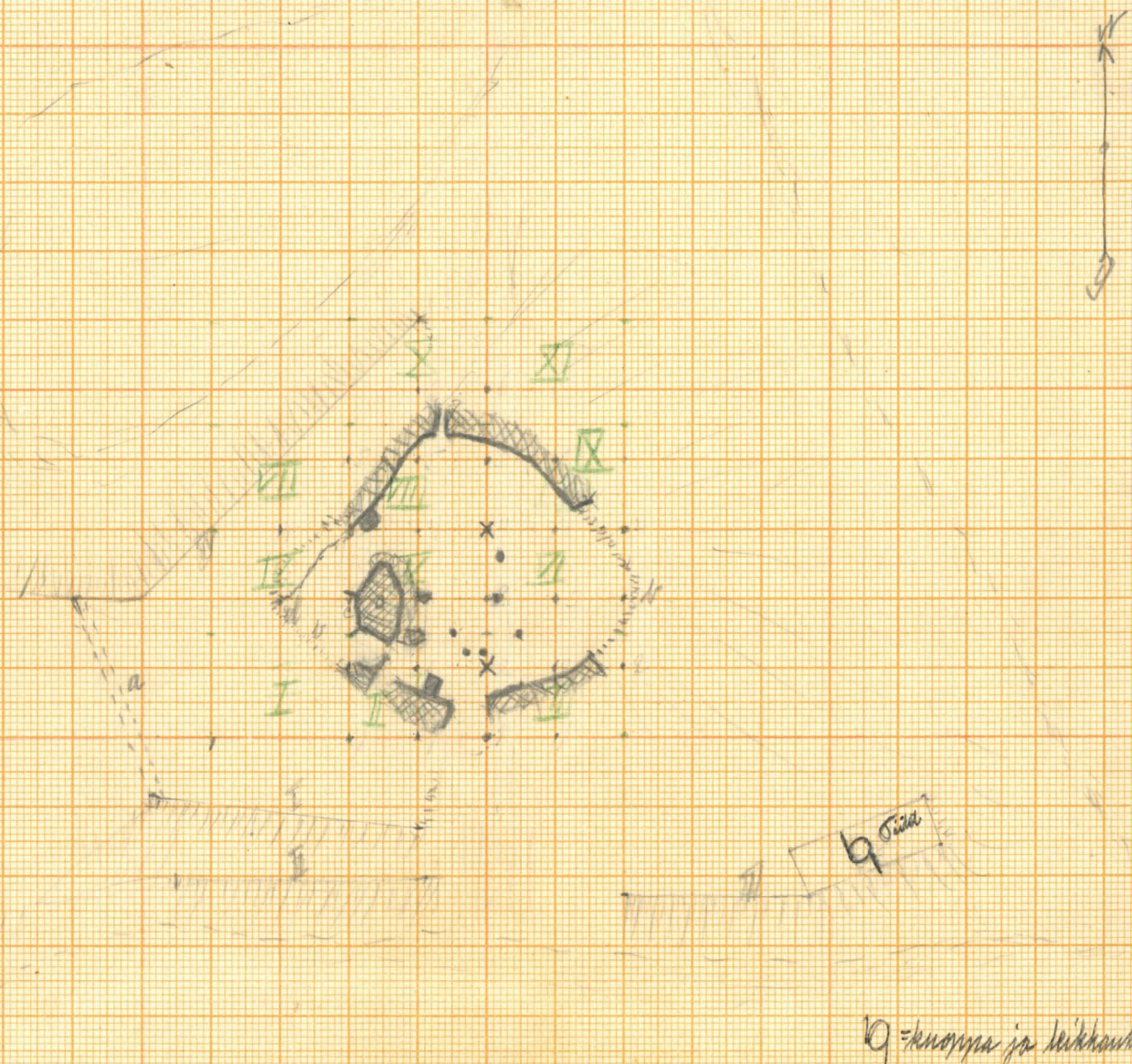
Konttinen Oy.

6
5
4
3
2
1

a b c d e f.

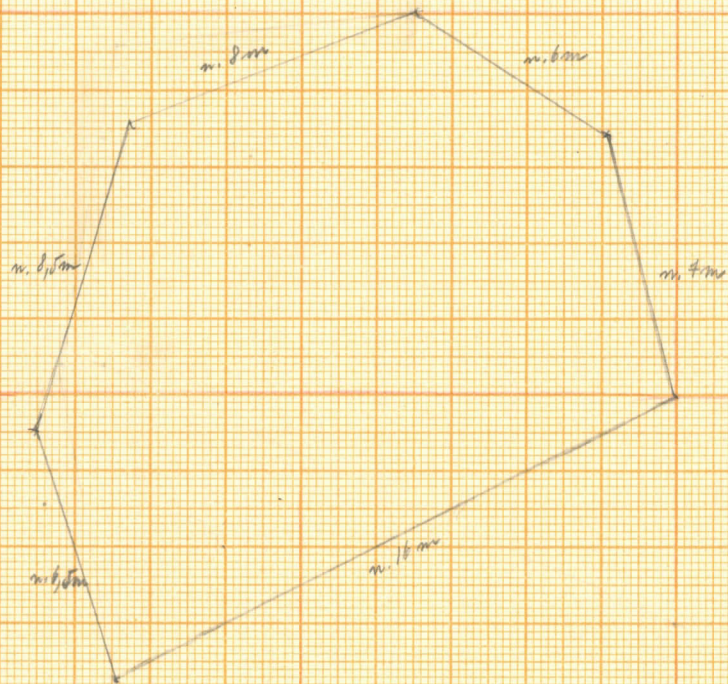
Q = knoppa ja liikkaut.

Q Stäl

työni suunnitteen röntgeni. 1200. Suunnitelma

Koulun Oy.

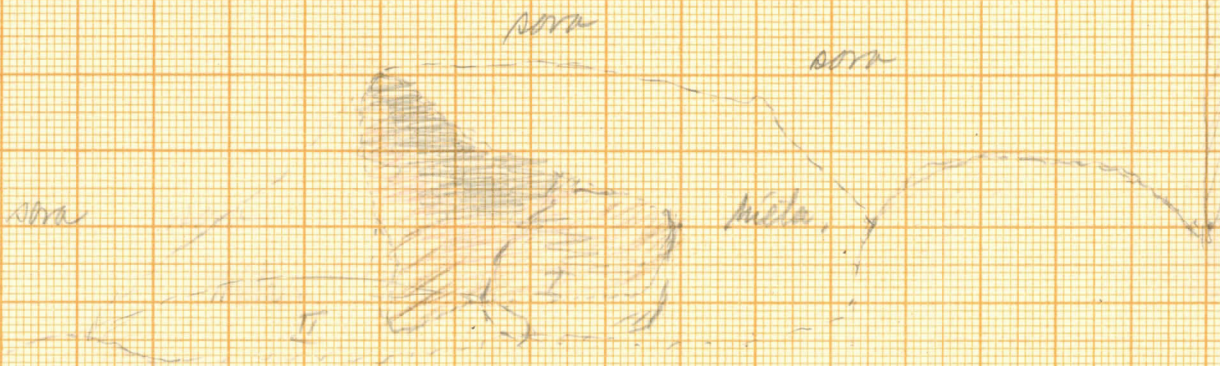

Kuskin huoppa 150. Keskusosa kirkkaus II 50 sm.

muista = maki.

muunen = palanut hieta.

muoka = kulttuurimaa.

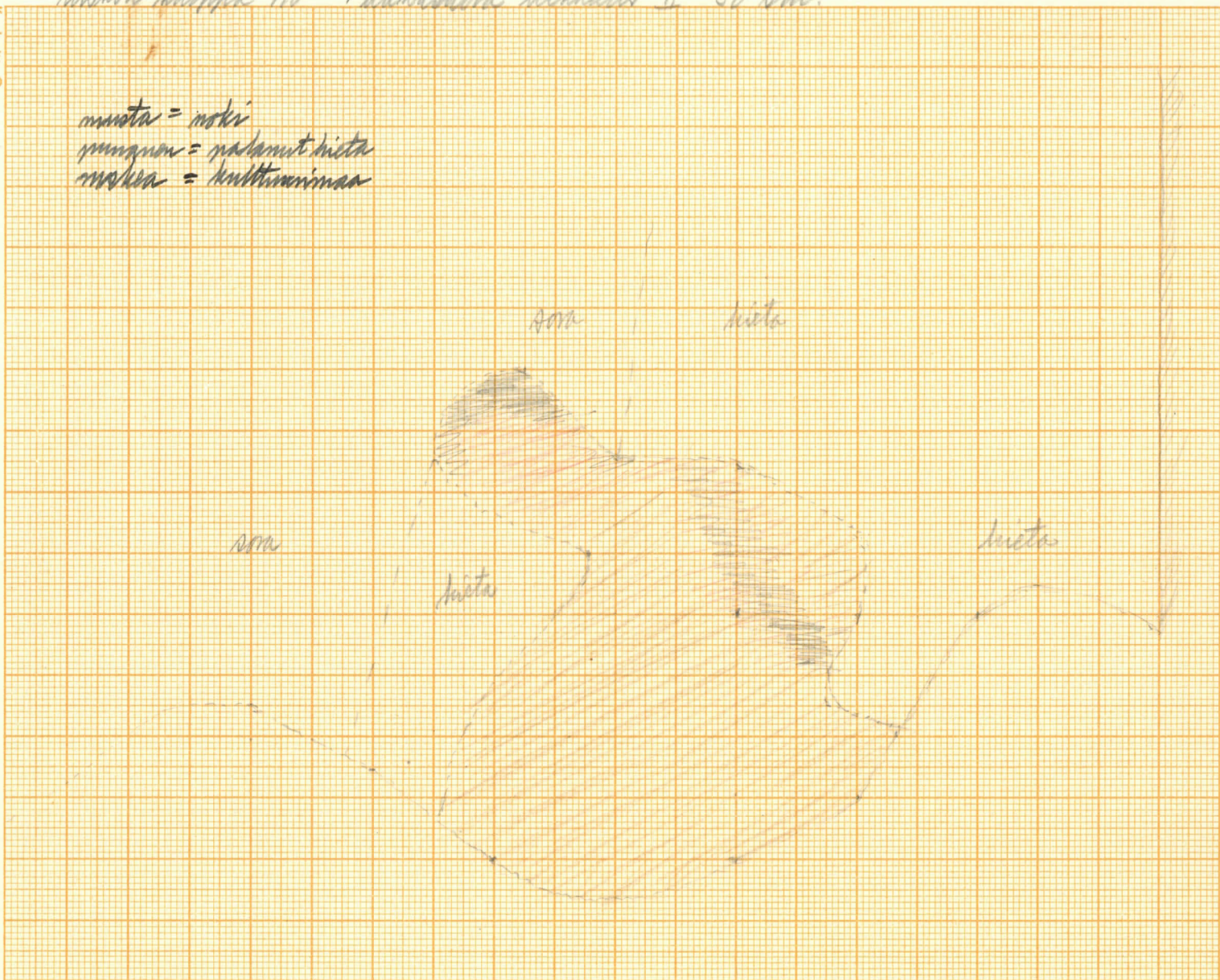
Kuskin kuoppa '110 Vaakasuora leikkaus II 30 sm.

Koululaite Oy.

muoto = moki

muoto = palamut hieta

muoto = kulttuurinmaa

Kuistin kumpu 110. Keskosaan leikkaus pöytäkuudesta I N sm.

Koulutus Oy.

muuta = moku
punanen = palanut hieta
maahan = kulttuurimaa

